

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrkih

7. junija 1917

Nedolžen.

Spisal Stanko Bor.

I.

Ker je zbolelo nekaj ljudi na griži, je bilo najstrožje prepovedano jesti zeleno, nezrelo sadje. Ali prilike so bile prevabeče in preugodne — vsa soška dolina: kamor si pogledal, pred katerim vrtom se ustaviš, veje so se šibile in lomile, piškava jabolka in hruške po tleh so gnile, ker ni bilo gospodarja, ki bi jih pobiral. Gospodarja ni bilo, jabolka so gnila, tečnih hrušk ni nihče pobiral — ali ni to grehota pred Bogom in pred ljudmi, izvzemši častnike seveda? Ker tem edinim ni šlo v glavo, da od tega tečnega sadja moreš postati bolan. Od zelenega, nezrelega sadja, ki je še viselo na vejah, koncem konca morda, ali od tistega, ki je zrelo že odpadalo in bi drugače segnilo na tleh? In kdo je kdaj odtrgal samo eno nezrelo jabolko z veje? Samo tisto so pobirali, kar je ležalo na tleh. In od svojih mladih nog so jedli sadje, da ga niso prej prali in umivali.

Prepoved torej ni pomagala. Zato so začele hoditi vsako noč patrolje okoli vrtov, podnevu tega ni bilo treba, ker se tako in tako ni smel nihče prikazati iz strelskega jarka, če mu je bila zdrava koža draga.

Prvo noč, ko je šla patrolja na lov, je ugrabila mojega Mija. Videl sem, ko sem jim dan na dan razkladal, zakaj ne smejo jesti nezrelega sadja, da me je skoro najbolj pozorno poslušal in — kar stari vojaki nikdar ne store, le taki mladiči, ko je Mijo — večkrat pritrjevalno pomigal z glavo, zato me je res razjezilo.

»A, tak tiček si ti!«

»Nisem! Gospod poročnik nisem!«

»Boš še lagal! Sram te bodi!«

»Ne lažem! Nisem...«

»Frajtar, kako je bilo?«

»Grem s svojo patroljo mimo tistega vrta čisto pri gozdu; čujem, da se nekdo plazi po drevju in lomi veje; stopim bliže in zavpijem: »Kdo je?« Vse tiho, ko verica se je potuhnil med vejami; pripravim puško za strel in ga vprašam, ali hoče zlesti doli, ali noče? Vse tiho, in jeknil ni; dvignem puško za strel in štejem: »Ena! Če ne zležeš doli, ko naštejem do tri, streljam! Še enkrat: ena! Misliš, da te ne vidim? Ena, dve...« »Saj grem, saj grem, gospod frajtar!« je zavpil, zmetal najprvo za polno vrečo jabolok doli, da jih je kar deževalo, in prilezel sam na tla. Pogledam ga, bil je Mijo!«

»Dobro, gospod frajtar, sedaj ste govorili vi, sedaj bom pa jaz! Gospod po-

ročnik...« se je hitro vtaknil Mijo vmes in kar ni mogel zakriti nestrpnosti po govorjenju v svojih temnih, vedno nemirnih, vedno živih očeh.

»Ti si še upaš tajiti?!«

»Gospod poročnik, povedal bom vse po pravici, ni ene besedice ne bom izpustil, ni ene pridala!«

»Kaj te čaka, veš! Tam boš povedal! — Frajtar, lahko greste! — Ampak to ti

pa povem, da sem se o tebi zelo, zelo motil! Žal mi je, da sem te napačno sodil! Pojdi!«

»Lepo vas prosim, pokorno vas prosim, gospod poročnik, samo eno besedico! Boste videli, da sem nedolžen!«

»Sram te bodi, da se človeku v oči lažeš!«

»Gospod poročnik, pokorno prosim, naj rečem besedico!«

Skrb za živež: Saditev krompirja.

Ker je le tako silil, sem bil radoveden, kaj bo povedal. Da je kriv, nisem ni za hip podvomil; po več tedensko prebivanje po strelskih jarkih, kjer smo bili navezani eden na drugega in je ista nevarnost, isti stan, isti način življenja, dejanj in nehanj premostil razliko med častniki in moštvo, je tudi zahtevalo sprememb v monotonem vsakdanjem delu in govorjenju.

»Vi, gospod poročnik, ste določili, da danes zamaskiramo strelski jarek s svežimi vejami. Gospod četovodja je mene določil, da grem z gospodom korporalom, svojim rojnim poveljnikom, v gozd. Gospod korporal je razdelil svoje ljudi v dva oddelka, z enim je odšel takoj v gozd, da naseka svežih vej, druge je pustil pod poveljstvom gospoda frajtarja, da znosijo najprvo suhe veje izpred strelskega jarka nazaj v gozd in privlečejo potem že nasekane sveže iz gozda k strelskemu jarku. Jaz sem ostal z gospodom frajtarjem. Dvakrat smo zavlekli butare posušenih vej v gozd — gospod frajtar lahko pove, če ni res! Ko smo

pogledam — bilo je jabolko! Spomnil sem se, da je prepovedano jesti nezrelo sadje in da človek lahko oboli, če je nezrelo sadje — saj ste nam vi sami, gospod poročnik, ravno včeraj tako lepo razložili vse to. Ravno sem mislil splezati z jablane, da ne bi nihče mislil, da sem hotel krasti, sekirico sem že vrgel dol, tudi sem že splezal za dve veji navzdol, kar pride patrolja . . .«

»Ravno v tistem trenutku?«

»Ravno v tistem trenutku!«

»Smolo pa imaš, Mijo!«

»Kar se je naprej zgodilo, pa tako veste, ni treba, da vam še enkrat povem!«

»Rekrut!« je rekel četovodja, ki je čul pripovedovanje. Ljudje, ki so kopali v bližini in ujeli par besed pripovedovanja, so prenehali z delom in se ozrli na nas.

»Ubogi Mijo, saj potemtakem ti niti kriv nisi! Jaz sem kriv, ker sem ukazal, da zamaskirate strelski jarek, in gospod četovodja in gospod korporal in gospod frajtar in gospod — kaj vem kdo! Mi vsi

obračal glavo in vrtel svoje nemirne oči in jim iskal cilja ali opore, kamor bi započil in ustalil svoj pogled. Narednik je moral trikrat radi njega poveljevati pozor in desno se ravnati, tretjič je moral pristopiti in mu dejansko naravnati roke in noge in prsa in glavo in mu z groznim pogledom in nemehko besedo razodeti, da se ne bosta za vse večne čase dobro gledala, če se samo za las premakne z mesta in gane samo z eno mišico. Mijo se je trudil, videti je bilo na pordečem obrazu, kako se trudi, vseeno je bil v vrsti zopet nered in ni bila zravnana ko na vrvici, ko je prevzel praporščak povelje in hotel predstaviti nadporočniku ko na vrvici zravnano vrsto. Še enkrat je moral poveljevati pozor in desno se ravnati in potem je moral trikrat, štirikrat ponoviti: »Predzadnji mož malo naprej! — Predzadnji mož glavo pokonci! — Predzadnji mož prsa vun! — Predzadnji mož glavo bolj na desno! — Predzadnji mož konca čevljev bolj narazen!« Predzadnji mož je bil

Mijo. Videl sem, kako ga je mučilo. Nadporočnik je bil šele pri drugem možu, ki je naznanil, da odlaža dnevno službo, ko je stal Mijo že skoro pol koraka iz vrste in metal svoje poglede na vse strani, najbolj na nadporočnika. Ko ga je začel opozarjati narednik z očmi, iz katerih so švigale strele in zaradi katere bom še jaz dobil dolg nos, ker je od mojega voda. Pomaгал mu je desni sosed, ki ga je ob ugodni priliki potegnil nazaj in držal, da ni znova zlezal iz vrste.

Ko je slednjič prišla vrsta nanj, je bil tako zmeden in nemiren, da je začel govoriti, preden je salutiral; ko ga je nadporočnik opozoril na to veliko napako, je dvignil desnico samo do obraza, jo spustil in hotel zopet začeti govoriti, a se naenkrat spomnil, da ni v redu pozdravil, hitro zopet dvignil desnico in jo naglo prinesel v višino kape, ki se je pa ni dotaknil. Roka se mu je tresla ko od silnega mraza. In roko v zraku v višini kape je zajecjal: »Gospod nadporočnik, po-po-pokorno — — —«

»Mož se ne zna vesti pri raportu! Kateremu vodu pripada?« se je obrnil nadporočnik na nas.

»Mojemu!« sem se oglasil.

»Odslej se mora mož vsak dan v prostem času pol ure vaditi, kako se ima obnašati pri raportu!«

»Da, gospod nadporočnik!«

Mirnodušno sem spravil dolg nos v žep, ker sem videl, kako zmeden je Mijo.

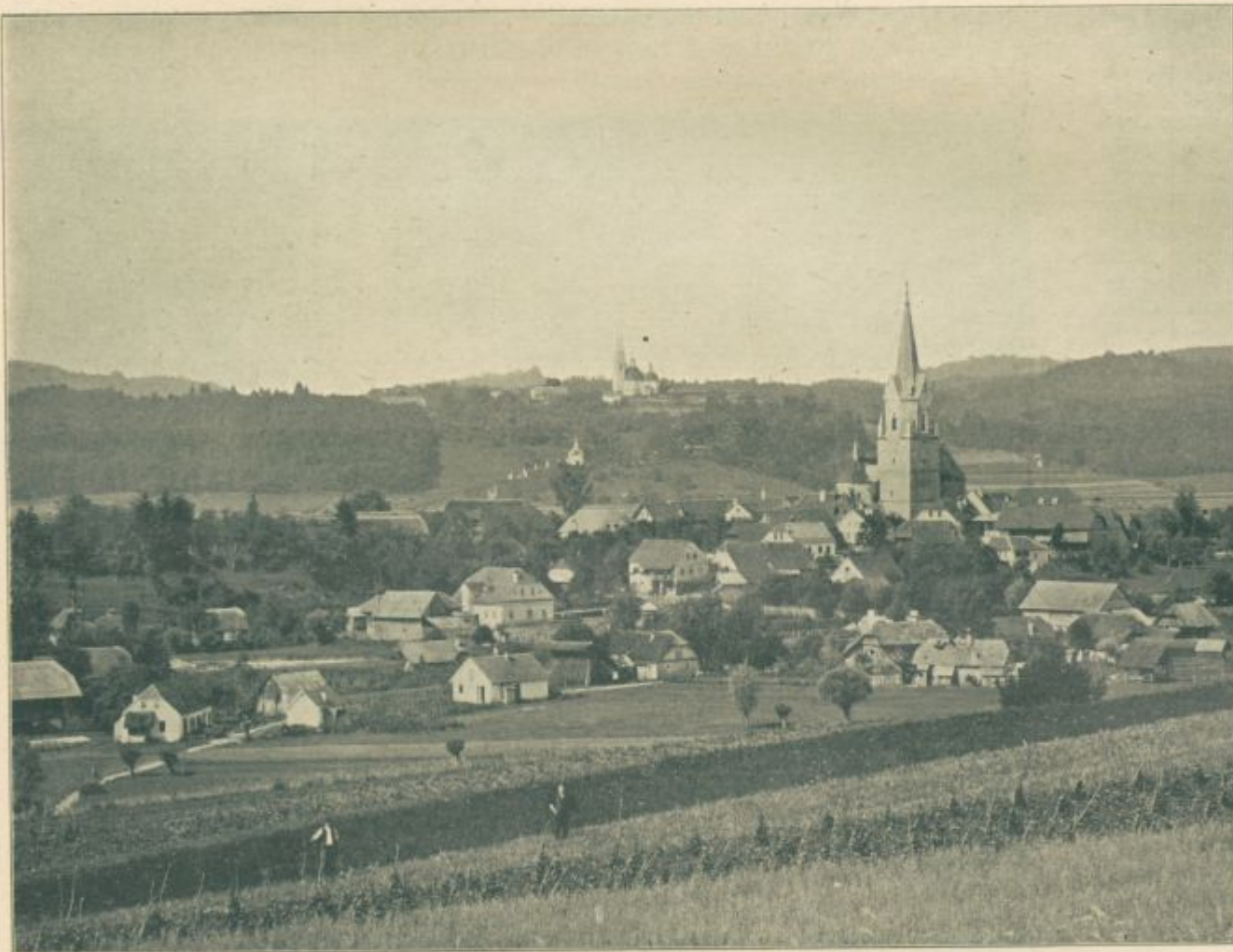
»Ti si mi zares pravi rekrut! Niti tega ne veš, kako se imaš pri raportu vesti!« je rekel nadporočnik.

»Prvič sem danes!« je izbruhnil Mijo in ga pogledal nedolžno in proseče.

»Nisem te vprašal o tem! Samo na to odgovori, kar te vprašam!«

»Vse bom povedal, gosp . . .«

»Molči! Ali sem te kaj vprašal? Naznani še enkrat, zakaj si prišel na raport, ali v redu?«

Iz lepe in rodovitne Dolenjske: št. Rupert z Veselo Goro. Poročajo, da sta vihar in toča te dni več tamošnjih krajev občutno poškodovala, žitne pridelke in sadje ter trto baje popolnoma uničila.

drugič prišli v gozd, je odredil gospod korporal, da i mi sekamo veje, da bo prej gotovo — ker mi smo bili že gotovi, oni pa ne — in bomo potem skupno vlekli veje doli do strelskega jarka. Gospod korporal lahko pritrdi, da ne lažem. Razkropili smo se po gozdu, ker v bližini ni bilo več pripravnih vej in mladik. Stisnil sem sekirico v roki in odšel na svoje delo, kakor je zaukazal gospod korporal. Blizu ni bilo pripravnih vej in mladik, gospoda korporala lahko vprašate, če mi ne verjamete! Ko sem prišel do prvega drevesa, na katerem sem videl pripravne veje, sem zlezal nanj. Ko sem pa bil že na drevesu in sem ravno hotel zamahniti s sekirico in odsekati prvo vejo, sem naenkrat zgrabil z levo roko za nekaj okroglega. Utrgam,

smo krivi, samo gospod Mijo ni kriv!« Ljudje so se nasmejali. Mijo je zrl predse.

»Kaj misliš?«

»Povedal sem vam vse, kakor je bilo, sedaj pa naredite, kakor hočete!«

»Vidiš nedolžno jagnje, ki gre v mesnico!« sem si mislil in koračil ob jarku. Mijovo pripovedovanje me je razvedrilo.

Ker niso bili dnevi prehudi, je napovedal nadporočnik po potrebi raport. Za njegovim stanom smo se zbrali zvečer in prisostvovali temu na stotniji najbolj razvpitemu dejanju, katerega se je vsak bal in bil tem veselejši, čim manj opravka je imel z njim.

Mijo je bil nemiren — kakor vedno — venomer je prestopal z noge na nogo,

»Gospod nadporočnik...«

»Najprvo salutiraj!«
Salutiral je.

»Vsak dan druge pol ure v prostem času vaje v salutiranju! Niti tega našega očenaša ne zna!« se je obrnil nadporočnik name.

»Da!« udaril sem s petami in salutiral. Za mojim hrbtom je siknil narednik: »Rekrutska...« — drugega nisem razumel.

»Torej povej, zakaj si prišel na raport!« je rekel nadporočnik že nestrpno.

»Gospod poročnik, pokorno naznanjam...« Do tu je govoril mukoma in deloma jecljaje, od tu se je pa vsulo, ko da bi molil očenaš; čisto v svojem naglasu in širokorazpredenosti in dolgovernosti do vsake podrobnosti je začel in po domače zdajzda iztegnil roko in hotel še z njo podkrepiti svoje pripovedovanje; nemirne oči so plaho begale od nadporočnika do mene in nazaj. »Vse bom povedal, gospod nadporočnik, tako povedal, kakor je bilo v resnici...«

»Zakaj si prišel na raport?«

»Gospod poročnik je zaukazal, da zamaskiramo strelski jarek...«

»Zato si prišel na raport?«

»Gospod četovodja je odredil, da gre...«

»Ali si prišel zato na raport, ker je gospod poročnik zaukazal in gospod četovodja odredil?«

»Gospod korporal me je določil...«

»Ali misliš, da govoriš s svojo staro materjo?! Zakaj je prišel na raport?« je jezno vprašal nadporočnik frajtarja, ki je stal na desno od Mija.

»Ker je jabolka kradel!«

»Vidiš ti rekrut, zato si na raportu, ker si kradel...«

»Nisem!« je izbleknil naglo.

»Molči! ker si kradel, ne ker je gospod poročnik zaukazal in gospod četovodja odredil in gospod korporal določil...«

»Poslušajte me, go...«

»Ali boš držal jezik za zobmi!? Navezan bi bil samo dve uri, ker lažeš, boš navezan štiri ure! Narednik, pišite! Jutri dve, pojutrišnjem dve!«

Nadporočnik je naglo stopil k zadnjemu možu, ki je že naznanjal svojo zadevo, narednik je s slastjo in zadoščenjem zapisoval Mija v svojo bilježnico,

»Gospod nadporočnik, samo eno besedo...« je spregovoril Mijo z glasom človeka, ki se potaplja in izpušča zadnje klice po pomoči. Preden se je nadporočnik obregnil vanj in ustavil tok besedi, je hipoma umolknil. Čisto pred njim je stal narednik...

Ko je raport odstopil, smo stopili v nadporočnikovo stanovanje in prižgali cigarete.

»Moj ljubi, kaj si storil! Nedolžnega moža si pahnil v kazen, ker si ukazal, da zamaskirajo strelski jarek!« mi je rekel smeje se nadporočnik.

Povedal sem vso zgodbo, kakor mi jo je pripovedoval Mijo. Pristavil na koncu še o Mijovem značaju: ni napačen fant, samo silno živahen in nemiren, pred kaznijo ima strah ko pred živim vragom, pa kriv ni nikdar in nikoli.

»Ta ne pride tako zlepa na raport!« je zaključil nadporočnik debato, ki se je vnela o čudnem pojavu, da niso nekateri ljudje nikdar in pod nobenim poogojem in v nobenih okoliščinah krivi.

II.

Pa je vseeno prišel kmalu zopet na raport. V strelskih jarkih se ni vršil raport vsak dan, ampak po potrebi in če je sovražnik dopustil seveda. Neverjetno in nerazumljivo, vendar resnično! Mijo je bil pri prvem zopet določen in se je moral postaviti v red med tiste, ki so v dnev-

zvečer raport in da mora Mijo zopet priti.

»Kaj pa je zopet naredil? Ali ga ni dovolj izučilo?«

»Ne vem! Gospod stotnik šestnajste ga je določil!«

To me je pogrelo, da se je raznesel kak greh naše stotnije na sosednjo in je moral poseči stotnik šestnajste vmes. In zopet ta nesrečni, ta nedolžni Mijo.

Poklical sem ga.

Obotavlja se, nemiren do skrajnosti, vendar s tako nedolžnimi očmi, da sem se natihem skoraj nasmejal, se je priplazil k meni.

Toplice na Dolenjskem.

Št. Janž na Dolenjskem.

nem raportu določeni in zapisani pod rubriko »k raportu zapovedani« — z drugimi besedami: med tiste, ki imajo res vzrok, da se jim hlače tresejo pred raportom, ker jim je kazen neizogibna.

Narednik je prilezel v moje podzemsko bivališče in mi naznanil, da se vrši

»Kaj si zopet napravil, nesreča nedolžna?«

»Povedal vam bom!«

»Ali veš, da moraš nocoj zopet na raport?«

»Vem!« je rekel skoro brezslušno in žalostno gledal v tla.

»Pa kako si le prišel v dotiko z gospodom stotnikom šestnajste? Da te ni sram! Ni dosti, da vemo mi za tvoje prestopke, še drugod moraš blatiti čast stotnije! Ali ne veš, da bo odslej vsega, kar se bo zgodilo, kriva naša stotnja, ker vedo, da imamo mi take ljudi, kot si ti?«

»Nedolžen sem!« je rekel ves potr in me ni pogledal.

»Seveda si nedolžen, o tem ne dvomim! Kako bi le mogel biti kriv?«

In ker se mi je zahotelo dobre volje in smeja, malo tudi zato, ker sem ga videl tako potrtega, vendar v nemiru dregetajočega, da bi izbruhal, kar si je zamislil v svoj zagovor, sem mu dovolil, da pove po svoje na dolgo in podrobno, kako je bilo.

podčastnik je odredil, da pomagam najprvo kuharjem pri umivanju. Storil sem z veseljem, v par trenutkih je bilo vse pomito. Vprašal sem gospoda računskega podčastnika, kaj naj sedaj delam? »Dvorišče pometi!« mi je rekel. In kot bi z mezinem mignil, je bilo dvorišče pometeno, pa kako pometeno! Ni najmanjše slamice bi ne zapazil, da si z laterno iskal! Sam gospod računski podčastnik me je pohvalil in rekel, da tako dobrega delavca še ni tako kmalu imel. »Še drv nacepi,« mi je rekel, »potem lahko greš!« In nacepil sem v kratkem času tak kup drv, da so rekli kuharji, da jih bodo imeli za ves teden dovolj. Ker sem tako dobro in hitro vse naredil, so mi dali za priboljšek še eno polno skledico menaže. Le pomislite:

preden sem šel h kuhinji, sem menažiral: polno skledico menaže, in preden sem odšel od kuhinje, zopet polna skledica menaže. Pa naj bi bil še lačen, da bi jedel zelena in nezrela jabolka? Nikdar in nikoli! Ali po vrsti! Pojedel sem polno skledico menaže, se lepo zahvalil kuharjem, naznanil gospodu računskemu podčastniku odhod in šel. Bilo je že temno, zato mi ni bilo treba iti po jarku, ampak sem prosto koračil po poti. Le pomislite: sit sem bil, dve polni skledici sem snedel! Ko tako grem po temi, se naenkrat ob nekaj spotaknem. Obstanem in se sklonim, da pogledam, ob kaj sem zadel? Ni bil kamen, ne, ko dvigneje in natančnem pogledam, da se prepričam - eto, bila je jabuka! Zagriznem...

»In ravno v tistem hipu je stal stotnik šestnajste, kot da bi padel z neba, pred teboj in te zasačil, ko si jedel nezrela jabolka?!«

Začuden me je za hip pogledal, ko da bi hotel reči: Kako pa veš? Ali potem je le zapazil naglas mojega vprašanja — in je molčal.

»Ali ni bilo tako?«

Molčal je.

»Ti imaš pa res neizrečeno smolo! Vedno in povsod te doleti ravno v tistem hipu nesreča, ko se zaveš, da si na krivem potu! Smiliš se mi!«

Molčal je. Povedal je, kar je moral povedati, da je mogel zadobiti tiho zaveš: Povedal sem, kakor je bilo — storite sedaj z menoj, kar hočete! —

Pri raportu je z največjo muko zatrl svoj nemir in se obnašal kakor vojak, ka-

teremu ni raport več nič novega, le tega ni mogel zatreti, da bi tako rad, tako zelo rad povedal vse, kakor je v resnici bilo.

»Ti si že zopet tu, ti nesreča!« mu je rekel nadporočnik dobrovoljno.

»Gospod nadporočnik, pokorno naznanjam, šel sem h kuhinji, ker je gospod narednik poslal glas...«

»Kdo je torej danes kriv? Gospod narednik ali gospod stotnik šestnajste?«

»Gospod nadporočnik pokorno prosim, naj po...«

»Ali priznaš?«

»Nedolžen...«

»Vidiš, šest ur boš navezan! Dve uri, ker si kradel, dve uri, ker si ponovno kradel, dve uri, ker lažeš. Ali to si zapomni, ako mi prideš še enkrat na raport radi tatvine...«

»Nikdar več, nikdar več, gospod nadporočnik! O, in če bi jabolko...«

»Molči! Ne bo se ti izšlo samo z navezanjem, to si zapomni!«

»O, saj je že to...«

»Ali boš molčal, raglja?«

Vgriznil se je v spodnjo ustnico in se uporno zazrl na drevo pred seboj.

III.

Ko so jabolka že zorela, so bili določeni ljudje od stotnije, ki so vsak dan nabrali določeno množino sadja. Pri kuhinji so umili jabolka in hruške in jih kot priboljšek razdelili med moštvo. Na svojo roko trgati sadje je bilo strogo prepovedano.

Ker so bili dnevi precej mirni, je vzel naš nadporočnik vsak večer lovsko puško, požvižgal zvestemu psu, ki mu je sledil i v prve vrste in se ni nikdar ločil od njega, in stopil po bližnjih vrtovih, poljih in košenicah, da iztakne zajca, ki je vkljub streljanju sklenil ostati na domačih poljanah. Sam je hodil previdno ob grmovju in drevju, da ne vzbudi nepotrebne pozornosti na sovražni strani, pes je pa letal in vohal in zasledoval prosto in neovirano, koder in kjer in kakor je hotel.

Nekega večera se je dogodil nadporočniku čuden slučaj. Izvrsten lovski pes ni na lovu nikdar zalajal drugače ko v trenutku, ko se je žival, ki jo je izsledil, dvignila in hotela utesiti. Gospodar je dobro poznal svojega psa, ko je zalajal, je vedel, pri čem je. Naglo je skočil na svoje mesto in pritisnil puško k licu, zvesti pes — bosansko ime je imel: Brnja — ga ni nikdar motil, ni nikdar brez vzroka in namena na lovu zalajal.

Samo tisti večer je to storil. Ko je zalajal, je skočil nadporočnik na mesto, odkoder bi mogel najbolje streljati — imel je izboren lovski čut — in hitro dvignil puško. Ali divjačina in Brnja ni bilo od nikoder, slednji je tudi naenkrat prenehal lajati. Nadporočnik je čakal, čakal in se čudil. Kaj takega zvesti Brnja dosedaj še ni storil.

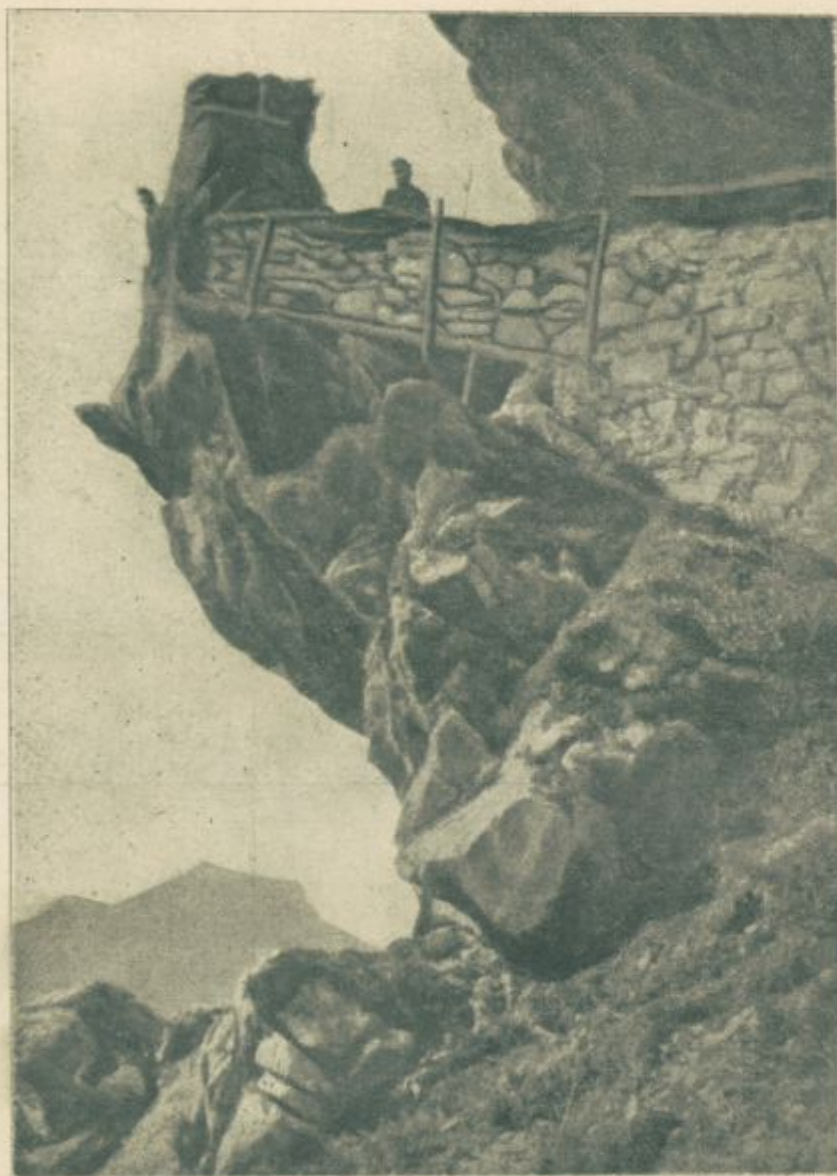
Ali kje tiči sedaj? Zakaj je zalajal, če ni dvignil divjačine? Zakaj ga ni od nikoder?

Poklical ga je, požvižgal mu je parkrat zaporedoma — ali Brnja ni dal glasu od sebe. Radoveden ga je začel iskati, ga neprestano klicati in mu žvižgati.

Po dolgem iskanju ga je zagledal na mali ravnici: kakor pripravljen na skok je stal pred košatim grmom in gledal nepremično v grm.

»Brnja!« ga je poklical in začuden obstal.

Brnja je zarenčal, ali obrnil se ni, da bi pogledal svojega gospodarja, samo nemirneje je zamahal z repom.

Postojanka za metalce ročnih granat na laškem bojišču.

Ves je oživel in govoril hitro in kakor v strahu, da bi ga prekinil in mu ne pustil izgovoriti do konca.

»Gospod narednik je poslal na vod glas, da mora priti eden pod večer h kuhinji nacepit drv in pomagat čistiti okoli kuhinje in pri kuhinji. To se je zgodilo včeraj. Gospod četovodja je določil, da gre eden od našega roja. Gospod korporal je določil mene. V mraku sem, kakor treba in gre, naznanil gospodu korporalu svoj odhod...«

»Ali to pot ni imel gospod frajtar nobene vloge?«

»Nobene! Naznanil sem se torej gospodu korporalu in šel v vas h kuhinji. Prijavil sem se gospodu računskemu podčastniku — kakor je predpisano — in povedal, zakaj sem prišel. Gospod računski

Nadporočnik se je trudil, da ga spodi od grma, da bi lahko neovirano ustrelil — zakaj da tiči nekaj nenavadnega v grmu, mu je bilo jasno — pa je bilo vse zastonj, Brnja se ni ganil.

Nadporočnik je pripravil puško za strel in se previdno bližal. Par korakov pred grmom je obstal in napeto pogledal, kaj vidi pes. Zapazil je v grmovju med kraškimi kamenjem malo votlino — kaj res nenavadnega v prvih hipih ni opazil. Stopil je bliže in natančneje pogledal — tedaj je naenkrat stisnil puško trdneje in ni trenil z očmi. Iz grmovja in kamenja mu je sevalo nasproti dvoje temnih, v drgetajočem ognju pričakovanja kot od vročine razpaljenih oči. Široko odprte oči so nepremično in kot začudeno strmele vanj. Pogledal je natančneje in stopil bliže — šele tedaj je zapazil vojaka, ki je ležal v votlini in ga tako gledal, njegova obleka je bila tako podobna kamenju, da ga v prvih hipih ni mogel razločiti.

»Kaj pa delaš tukaj?« ga je vprašal osuplo.

Vojak se je zganil, ali ven ni prilezel, tudi odgovoril ni, niti obrnil pogleda od njega.

»Kaj delaš tukaj?! Li ne veš, kje je tvoje mesto?«

»Gospod nadporočnik, pokorno nanznam, danes zjutraj me je zalotil beli dan tu zgoraj, ko sem se vračal iz gozda, kjer sem posekal eno drevo za v strelni jarek! Gospod korporal je bil z nami! Ali vsi drugi so pravočasno odšli nazaj, le jaz nesrečnež sem zamudil. Kaj sem hotel, revež, ko ostati tukaj čez dan?! Če bi šel pri belem dnevu do streliškega jarka, bi me lahko zapazil sovražnik!« Tako je govoril, ganil se pa ni.

Nadporočnik je široko odprl oči. Spoznal ga je. Bil je Mijo.

»O ti tiček! Ti si zopet! Zlezi vun!«

»Vašega psa se bojim!«

»Ničesar ti ne bo napravil! Alo vun!«

»Bojim se!«

»Pri priči se dvigni!«

Obupen pogled je še poslal nadporočniku in za hipe omahoval, potem se je pa le ganil in se začel počasi in previdno dvigati. V tistem hipu, ko se je začel dvigati, je obrnil pogled od nadporočnika na psa in ga ni več prenesel na nadporočnika.

Brnja je zalajal, ali gospodar ga je pomiril. Mijo je padel nazaj v votlino in obležal.

»Takoј vun!«

Ker se je začel Brnja — pomirjen po gospodarju in ker je videl, da je to eden naše stotnije — vesti dostojneje in ni več kazal sovražnih namenov, ni preostajalo ubogemu Miju drugega, ko prilesti vun.

In nadporočnik je videl, da leži v votlini vse polno jabolk in hrušk. Ko koklja na jajcih je čepel Mijo dosedaj na njih in jih zakrival.

»Tak nepoboljšljivec si torej?!«

»Pa vas uboga, gospod nadporočnik, vaš pes. Tako sem se ga bal, dokler niste prišli in me rešili!« je rekel Mijo, ko je prilezel ven in ga pes ni zgrabil. Na jabolka se ni ozrl, nadporočniku pa tudi ni upal pogledati v oči.

Nadporočnik mi je pozneje povedal, da je rekel to s takim glasom in tako mirno in nedolžno in domače, da se mu je moral nasmejati.

IV.

Teden pozneje se je pri napadu razpočil šrapnel. Zabrnelo nam je po glavi in ušesih tako silno, da so za hip izgini-

vsji čuti, da bi morda niti ne čutili in ne zapazili, če bi bili zadeti.

Kakor skozi meglo in v nezavesti sem videl, kako se je zgrudil tik ob meni Mijo. Klecnila so mu kolena, sesedel se je na kup, padel na obraz in mirno obležal par hipov. Nato se je naenkrat stresel, se sunkoma malo dvignil in odprl usta.

Hotel je nekaj reči, menda besedo: Nedolžen!

podganje duše: »Jaz, o no, no, no! Pravda naj razso...«

»Di Mossi,« je zdaj kot grom in tresk poleg njega v tla udarilo. Vsi so dvignili glave. Malo je manjkalo, pa bi se bili tudi pokrižali.

»Vem,« je naprej grmela papežka nevihta, »h kakšnemu ravnanju ti na tvojih posestvih od Umbrije gori do Abrucev navajaš svoje najemnike in priganjače za

Šef generalnega štaba: General infanterije Artur Arz pl. Straußenburg.

Sisto e Sesto.

Povest iz Abrucev.

Spisal Henrik Federer. — Poslov. Franc Poljanec.

(Dalje.)

Sveži dečko Fanciolla se je pa močno smejal in klopotajočih zob zavpil: »Vaša Svetost ima popolnoma prav. Svoje pravice odstopam vsem takim tičem in lačnežem v Viterbu. To je mesto mojih dedov. Temu bi rad miloščino naklonil.«

Sikst je pokimal malo nevoljno, malo naklonjeno dečku, ki je bil iz keruba in mladega hudiča videti vlit v enega plemiškega mladeniča Arriga di Fanciolla. Nato je pa oči obrnil proti starini:

»In Vi, plemeniti di Mossi?«

Poklicani se je strahu zdrzil in se je po celem telesu tresel. Nato pa se je ostro vzpel in je strupeno zapuhal iz svoje sive

obresti. Kmetje morajo od kraje živeti, če nočejo lakote v tvojih brazdah popadati. Tako hudo jih izsesavaš z desetino in tlako!«

»Svetost!« je zastokal di Mossi. Vsaka beseda ga je bičala. Najbolj pa je užigalo njegov prastari grofovski ponos, da ga je papež tako grobo tikal.

»Tudi vi, Marchese? Arrigo di Fanciolla,« je dejal Sikst in je meril s kratkim, debelim kazalcem na mladeniča, »divje in gospodljivo ravnate s svojimi malimi ljudmi. Pa vi ste seveda še mladi in vročekrvni in niste imeli nobenega boljšega zgleda. Tudi pravijo, da imate srce in svojim hlapcem za bičem tudi vina in potic privoščite...«

»Svetost!« se je branil Arrigo ves srečen.

»Mleko in kruh morajo imeti, to je najmanj,« je zabobnel zdaj glas belega, majh-

¹ Ne, ne, ne!

² Grof.

nega moža s strašno težo nad obe krivi glavi, nad gologlavcem in dečaskim vročerkvežem. »Kaj naj bi deželo trebil tatov in bandite obešal in — — tu je vihar slab hip zastal, pa je zato potem tem silneje vzropotal, »in lastnega brata in nečaka pod sekuro pošiljal...«

Globoko in v slovesni vljudnosti so tu vsi klonili čela.

... »Kaj to pomaga, če ubogo ljudstvo s svojo skopostjo, di Mossi, in z vašimi norostmi, Fanciolla, vendarle zopet v obup tirate, da jim nič drugega ne preostane, kakor da briganti postanejo? Signori, signori, priznajte, kje naj bi bolj primerno za-

nega je pričakovalo njegovo kramarsko krščanstvo najmanj dvajsetodstotni dobiček.

Potrpežljivo kakor naš Gospod Bog, ki daje svojemu solncu vzhajati nad golobčki in jastrebi in prvič in tisočič neomahljivo upa, da bo vsaj zdaj, zdaj iskrica take milosti tudi slabega tiča do čednosti pripravila: tako je Sikst razprostrl svoje bele, razkave roke in je blagoslavljal z navadno vdanostjo, kar je pestro lisastih čuvstev pred njim pokleknilo in se z glasnim križem križalo od čela do prsi.

Nato je eden teh pravdarčkov za drugim poljubil ribičev prstan in se je oddaljil s trikrat se klanjajočim kolenom.

prli. Jaz sem to takoj in brez strahu razglasil.«

»Iz ničemurnosti?«

Sikst se je ozrl proti strani, kjer si je vedno predstavljal spremljevalca v črni be-raški kuti, meniha Siksta, ki je papežu Sikstu vest izpraševal. Ta ubogi, ničvredni Sikst je pravkar izpregovoril.

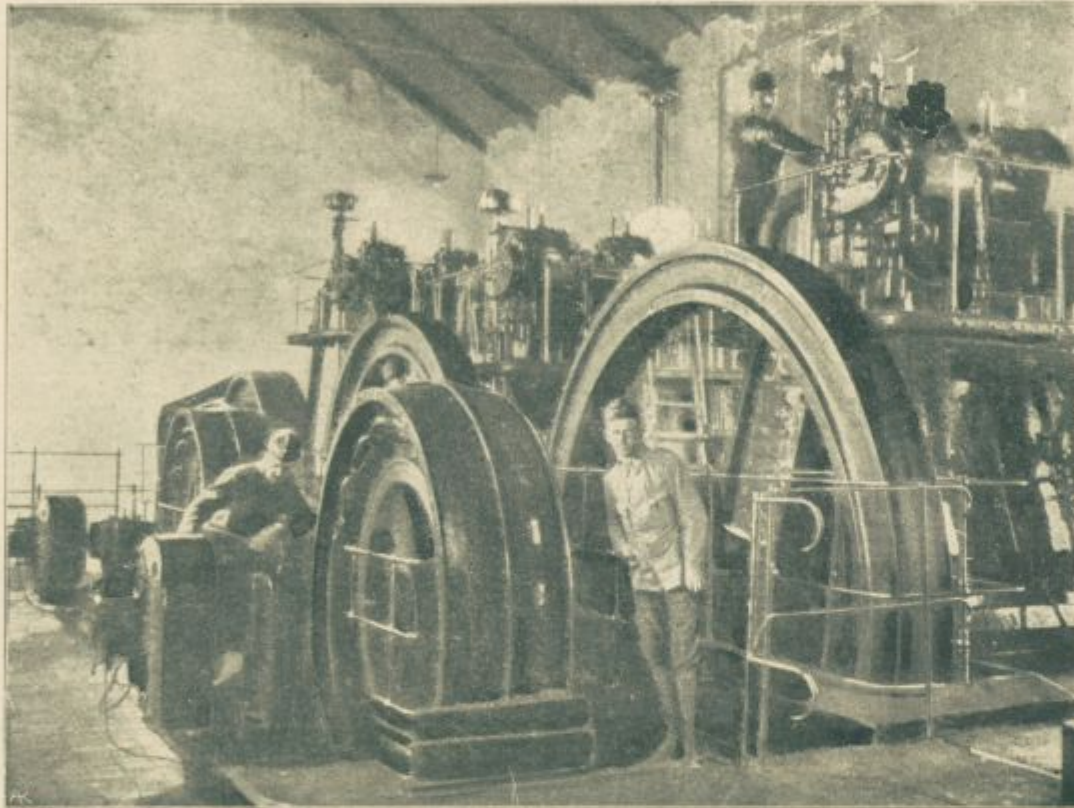
»Ne, frater reverende,⁴ ne iz ničemurnosti, menim, ampak iz modre previdnosti, da se pred celim svetom zavežem in pred svojo lastno omahljivo zaničljivostjo zavarujem, kadar je treba nad lastno družino obsodbo izreči. Da morem biti nepristranski, zato!«

S to besedo je starejšemu Helijevemu fantu s celim podplatom svoje široke kmet-ske noge na glavo stopil.

»Poslanci bodo sporočili na Dunaj in v Pariz in v Madrid, in velik bo strah v visoki in nizki krščanski družbi, če se bo reklo: ker je bil brat Sesto morilec, ga je dal brat Sisto kot kateregakoli drugega krivca obglaviti. Še vlada, tako bo kot pesem donelo, na tej zemlji vsaj en nepodkupljiv sodnik. Poganski Rim je imel Bruta, tu je krščanski Brutus!« Knjige zgodovine imajo naslove: Peter Apostol... Gregor Gorečnik... Inocenc Slavni... Julij Vojak... Pij Sveti... potem pa... potem pa... Sikst Pravični!«

»Trdi, brezsrčni!« je zašepetalo ob strani. (Dalje.)

⁴ Častiti brat.

Tehnika v vojni: Elektrarna za fronto, ki proizvaja silen električni tok na žične ovire, kojih dotaknitev povzroči takojšna smrt.

čel s konopcem, tam gori v gorah ali tu v Rimu pri svojih plemičih s prstanom in obročem!«

»Tukaj,« je dejal mladi, hitrokrvni marchese s svojimi rožljajočimi zobmi in rdečica na njegovih licih se je začela prelivati iz jasne srboritosti v temnejši sram.

»Tukaj,« je ponavljal pošteno in se trčil v zavesti krivde ob svoje, takoj nato pa z otročjo škodoželjnostjo staremu nasprotniku ob prsi.

»Pojdita!... pa da ne slišim besedice več o tistem kupcu zemlje! Par oljk in trt vama je bilo več, kot cela sestradana dežela. Vesela bodita, da to hudodelstvo tako narahlo obravnavam. Posestvo je odslej last viterbskih ubožcev, in vi, mladi gospod, mi doprinesite dokaz svojega izboljšane plemstva s tem, da kot varih in upravitelj premoženja nad njim čujete, kot nad svojo najljubšo rečjo in marljivo skrbite, da one oljke in grozdi v prave skleda padejo! Pojdita!«

»Svoj blagoslov, Svetost!« se je zaslíšal starega di Mossija proseči, na pol mrtvi glas. Če že sicer ni prav ničesar rešil iz avdijence, vendar vsaj tega edinega dobička ni hotel zamuditi, da od najvišjega duhovnika vsaj prav močan blagoslov iztrži za to, kar je ostalo. Zakaj prav v duhovne in svete dobrine, ki se ne dajo prijeti, je gnala tega skopuha lakota po obrestih. Od papeževega blagoslova tako od blizu, v isti dvorani, samo na štirinajst glav razdelje-

Ko se je Sikst samega začutil, mu je bilo, starčku, obleganemu od avdijenc, toliko laže, kakor je primeroma vrtnarju, ki si iz gosto zarastlega grmovja s sekuro zopet do zraka in luči pomaga. Mali gospod vstane, vzame smrtno obsodbo obeh Perrettijev zopet z mize in meri dvorano s tistimi širokimi in v kolienih kolebajočimi koraki, kakor jih je s kmetov prinesel, za časa samostanske strogoosti obtesal, in za časa prelature¹ izlikal, toda odkar se je odel v papeško omnipotenco,² se je vrnil zopet v grobo, izvirno neotesanost, na jezo španskih kardinalov, v zabavo francoskim, toda na srčno zadoščenje švicarski gardi,³ ki v ohlapnih hlačah in oklepu ni zatajila svoje pastirske krvi in je tu začutila malo ene sorodne kapljice.

Tako je Sikst hodil sem in tja, vedno hitreje, da se tudi za drugo obsodbo osokolil in vselej, kadar jo je zvil proti Helijevi zgodbi, je tako ukrenil, da je z eno nogo, ko je šel sem, mlajšemu, ko se je vračal, pa z drugo starejšemu zlodeju na tilnik stopal. Pri tem si je svoje mnenje izražal v glasnem, v srce segajočem govoru, kot da bi bil javna sodna razprava:

»Celo mesto ve, da smo mojega brata in nečaka kot briganta ujeli in v grad za-

¹ Višje cerkveno dostojanstvo: Sikst Peretti je bil kardinal.

² Vsemogočnost.

³ Častno papeško stražo v Vatikanu tvorijo Švicarji, ki so do danes ohranili stoletja staro slikovito nošo in orožje.

Po svetu.

Državni zbor.

Po treh letih, dolgih letih brez parlamenta so se zopet 30. maja sešli državni poslanci v posvet. Pravijo, da je naši državi na zunaj zelo škodilo na ugledu, ker smo bili toliko časa brez državnega zbora. Ali bo kaj bolje sedaj, bomo kmalu videli. Ali so se poslanci med tem časom kaj naučili, bodo kmalu pokazali. Ali bo vlada kaj bolje razumevala svojo veliko nalogo, kakor prejšnje dni, tudi to ne bo dolgo skrito ostalo. — Reči moramo, da v sedanjo vlado nimamo posebnega zupanja, ker je preveč zavezana nemškimi zahtevam. Velika njena slabost je ta, da stopa pred državni zbor vezanih rok nasproti eni stranki, ki ni posebno skromna

Janez Pleš,

poddesetnik 27. črno-vojn. polka, odlikovan s pohvalnim priznanjem in s srebrno hrabrostno svetinjo, rojen v Ratečah na Gorenjskem 29. januarja 1878, je padel 5. novembra 1916 pri Hudem Logu na Krasu.

v svojih zahtevah na stroške nenemških narodov. Ako bodo Poljaki držali, kar so sklenili, potem sedanja vlada ne more računati z večino. — Cesar je poslance sprejel na dvoru. — Za predsednika zbornice je izvoljen nemški narodnjak dr. Groß, ki pa kot poslanec bolj malo pomeni; med podpredsedniki je izvoljen tudi slovenski poslanec vitez Pogačnik. — Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec je prečital naslednjo izjavo:

Podpisani poslanci, ki so združeni v Jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da zahtevajo temeljem narodnega načela in hrvatskega državnega prava, naj se vse

zemlje monarhije, v katerih bivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, združijo v samostojno državno skupino pod žezlom habsburško-lorenške monarhije, ki bodi prosta vsakega narodnega gospodstva tujcev in ki bodi zgrajeno na demokratičnem temelju. Za uresničenje te zahteve enotnega naroda bodo uporabili vse svoje sile. — S tem pridržkom se bodo podpisani udeleževali del parlamenta.

Bitka ob Soči.

Dva dolga, strašna tedna divja, sedaj izmed vseh bojišč najhujša bitka ob Soči. Angleži in Francozi so po neznatnih uspehih prenehali z napadi na široki fronti in sedaj svojo srečo poskušajo le na posameznih krajih; Rusi se še vedno niso na bojišču prebudili iz zimskega spanja, da si jih zavezniki kar priganjajo za ofenzivo; a Lahi od 14. maja naprej z vsemi razpoložljivimi silami napadajo naše postojanke severno in vzhodno od Gorice in na kraški planoti. To je najhujša bitka, kar so jih bili na laškem bojišču in ena izmed najbolj krvavih iz cele svetovne vojske. Več nego pol leta se je Cadorna pripravljaj, zbral je vse skupaj, kar je imel sam in njegovi zavezniki, in udaril je na Trst. —

Lahko rečemo že sedaj, da se je Lahom ta drzni načrt popolnoma ponesrečil. Na par mestih so naši za kak kilometer umaknili svoje postojanke: pri Kuku, pri Kostanjevici in pri Jamljah. Te uspehe, ki pa niso Lahov nič približali njih glavnemu namenu, so morali plačati sovražniki s strahovitimi izgubami.

Prve dni je poskušal Lah v prostoru od Avč do Gorice. Hotel je zavzeti pogorje Kuk—Sveti Goro—Sveti Gabrijel; obenem je napadal med Avčami in Kanalom od strani ter na enem kraju prišel čez Sočo, odkoder pa so ga naši topovi pregnali zopet na nasprotni breg. Ker pa Cadorna ni dosegel nameranih uspehov na severu in je bil mnenja, da imajo Avstrijci na tem prostoru zbrane svoje glavne moči, zato je udaril na Kraško planoto in se je vnela strašna bitka, ki je segala od Fajti hriba do morja. Posebno srditi so bili napadi na južnem delu, Fajti hrib, prostor pri Kostanjevici in predgorje grmadske višine, koder si je hotel Lah prebiti pot v Trst.

Nepregledne množice pehote so kakor val za valom napadale tu naše postojanke. Konjenica je bila od zadaj že pripravljena, da udere za našimi, ko laška pehota prebije fronto, da bi se umikanje naših spremenilo v beg. Toda konjeniki niso dobili prilike, pokazati brzino svojih konj. Celi oddelki zrakoplovcev, tudi angleški in francoski med njimi, so skrbeli za pregled, podpirali topničarje in ogrožali naše zveze, naše vojaške železnice in skladišča. Celo vojne ladje in plavajoče baterije so baje ob izlivu Soče posegale v bitko s svojimi daleč streljajočimi topovi. To vse pa je bilo zastoj. Kakor neporušljiv zid je stala naša armada in odbijala strahovite napade. V tej bitki so si naši vojaki spletli nevenljiv venec neustrašnega nadčloveškega junaštva pod preslavnim vodstvom nepremagljivega svojega vojskovodja Bo-roeviča. — Zadnje dneve so boji ob Soči malo ponehali, vendar kažejo vsa znamenja, da bitka še ni končana. Smemo pa reči, da je najhujši del napada odbit in da so se Lah in njih zavezniki zopet usodno zmotili v svojih računih.

Spominjajte se slovenskih beguncev!

Razno.

Odredbe glede živil.

Zgodovina nam kaže, da je nastala v različnih časih in krajih potreba po odredbah, ki so utesnile uživanje tega ali onega živila, bodisi, da so hotele vlade omejiti potrat ali da so bile prisiljene na omejitve radi pomanjkanja. Francoska zgodovina ima mnogo takih zgledov. Leta 1294. je prepovedal Francozom Filip Lepi, da bi prirejali po gostilnah velike gostije. Dovolil je juho in dve jedi za kosilo, za kosilce juho in eno jed.

bi bilo prav jasno, zakaj. Avgsburski letopisec pravi leta 1439.: »V teh časih je nastalo veliko pomanjkanje mesa, tako svinjskega kakor govejege, in mesarji so postali jako ošabni in so se norčevali iz ljudi. To se je občinskemu svetu zamalo zdelo, poslal je mesarjem svarilo, da naj mislijo, da je mesa dovolj in da naj bodo postrežljivi napram odjemalcem. Občinski svet je dovolil mesarjem, da smejo prodajati meso po 5 helerjev ali vinarjev namesto po 2 fenika. Ali karkoli je tudi ukrenil in govoril občinski svet, mesarjev se ni prijelo. To je prisililo občinski svet do odločnih ukrepov. Sklical je sejo, v kateri so sklenili, da sme od tedaj vsakdo

Žrtve žičnih ovir. — Vojaka francoskih in kolonijalnih čet.

V trenutku zadetja iz puške. — Afrikanška vojaka francoske vojske.

Prepovedal je tudi, da bi prinesli na mizo na enem in istem krožniku več vrst ali več kosov ene vrste mesa. Za časa Karola IX. sta bila obrt in trgovina tako oškodovana vsled divjanja domačih vojska, da je nastalo veliko pomanjkanje. Zato je izdal leta 1563. odlok, da se po celi državi ne sme uživati več kakor eno mesno jed za kosilo. Ljudevit XII. je obnovil prepoved Karola IX. in je ukazal gostilničarjem, da ne smejo računati pri pojedinah več kakor po tolarju na osebo. Tako je prisilil gostilničarje, da so napravili plačilu primerne jedi. Po nemških mestih so se v 15. stoletju dvignile cene za meso precej visoko, — po tedanjih nazorih — ne da

klati in prodajati živino, in to dva dni v tednu. Pekom pa je ukazal, da morajo zaklati prešiče, katere so gojili tedaj peki bolj na debelo. Tudi v mestu Bazel je postavil občinski svet najvišje cene, ki so bile — 2 fenika! Istočasno je začela policija strogo nadzorovanje mesarjev. Vse meso, ki je bilo količkaj nevredno, je pometal birič v Reno. V Draždanih je nastala cela revolta, ker se niso hoteli ravnati mesarji po odlokih mestnega sveta in ni bilo mesa na trgu. Knez Friderik je poklical mesarje iz nekega bližnjega mesteca in jim dal pravico sekanja, »da bo preskrbljen vsakdo v mestu, bodisi da je bogat ali reven, vsaj enkrat v tednu z mesom«.

Leta 1522. je prepovedala vladna naredba saksonskim mestom uživanje pečenih mesenih klobas ob delavnikih. Ni bila šala. Kdor se ni oziral na prepoved, je moral za kazni v zapor. Priča tega je pismo deželnega kneza na mestni svet v Ošagu, kjer pravi: »Ljubljeni in zvesti! Slišali smo, da je užival Bacalaurus na vaši šoli pečene mesene klobase na dan sv. Janeza. Resno zahtevamo od vas, da ga zaprete in držite strogo. Izvršite pa stvar tajno, da ne izve in se ne odtegne z begom kazni.« Prepoved je bila torej zelo stroga. Kaj je bil namen te prepovedi, ne vemo, najbrže se je bila preveč razpasla navada, uživati mesene klobase, in je nastalo pomanjkanje krulke živine. Zdi se, da so spoznali večkrat, da narekuje človeška in gospodarska narava potrebo posta. V nekaterih mestih južne Nemčije so vpeljali leta 1555. po vladni naredbi zopet post. Ukaz pravi, da se vsled pomanjkanja mesa ne sme sekati ob dnevih, ki so bili od nekaj določeni kot postni. Izjema naj bo samo za starce in bolnike.

Istotako so spoznali leta 1553. na Bavarskem, da je veliko zlo, ker uživa priproščina vsak dan meso in da se baše po gostilnah s kuhanim in s pečenim mesom. Zato je izdala ukaz, ki je branil vsem in vsakemu, da bi užival vsak dan meso. Dva, tri dni v tednu je odločila vlada za postne. Za glavno jed so smeli gostilničarji dajati gostom meso, za večerjo ali male južine pa samo sir, kruh in sadje.

V Strasburgu je prepovedal mestni svet leta 1573. mesarjem, da ne smejo ne sekati, ne prodajati mesa v času od pepelnice do četrtka pred »svetno nedeljo«. V tem času niso smeli kuhati in uživati mesa ne doma, ne v javnih prostorih. Petke in sobote pa niso smeli uživati mesa vse tedne v letu. Vse te postne naredbe pa niso imele učinka, kakor dokazujejo očitavanja mestnim svetom, da ne delajo strogo po ukazih. Mestni sveti so odgovarjali, da jim ni mogoče, da branijo meščanom klanje in sekanje svoje lastne živine v lastnih domovih.

Odredbe glede živil se ponavljajo torej v vseh časih, kadar nanese potreba. Uživanje mesa je prišlo tudi pri nas vedno bolj v navado. Na kmetih je bila poprej navada, da so uživali govedino samo o praznikih. Kmeti niso bili zato nič manj krepki in postavni. Pomanjkanje mesa je za nas le zato tako občutljivo, ker primanjkuje — masti.

Domače stvari.

Koprive na bolgarski način. Naberite nežnih koprivinih vršičev, opari jih in sesekljaj. Posebej kuhaj pol ure kos bravetine. Snemi kosti iz mesa in razreži ga, deni koprive, meso in surov olupljen krompir in dve do tri šalotke v kozo in zalij toliko, da bo gostljato. Posoli in popopraj in pari, dokler ne razpadeta krom-

Sodnik: »Ni vam bilo dovolj, da ste ukradli konja, ampak tudi odejo in opremo ste vzeli!«

Obtoženec: »Ali ste čudni! Kaj mi pa pomaga konj brez opreme?«

pir in meso, potem prežgi malo moke na masti in vmešaj, da prevre še parkrat. Kopriv, mesa in krompirja mora biti enoliko. Ta jed je okusna in tečna.

Drug način: Opari koprivine vršiče, razsekaj in kuhaj v goveji juhi. Stepi kisle smetane in par rumenjakov in žlico pšenične moke, precedi koprivino juho in vtepi smetano v njo. Juho vlij na krompir ali vkuhaj vanjo razsekane jurčke, kupico belega vina in žličnike iz zdroba.

Medigano pivo. Medigana je pijača, kateri je primešana ali v kateri je namočena zdravilna zel ali snov. Prejšnje čase, ko ni bilo toliko praškov in pastil, je bilo bolj v navadi medigano vino, pivo, žganje. Kuhinjska knjiga iz 16. stoletja navaja celo vrsto zeli,

katero so stavile gospodinje v pivo. Saj je gospodinja tistih časov prav dobro poznala zeli in njih moč do telesa. Medigalo se je pivo s tem, da je obesila gospodinja v sod vrečico z dotično zeljo ali je vrgla zeli kar v sod. Po preteku 8—12 dni je precedila pivo ali vzela samo vrečico vun. Pa tudi pri varenju so devali v pivo različne zdravilne zeli. Omenjena knjiga navaja:

Pivo s pelinom krepi želodec, zamori gliste, pospešuje izločenje žolca, zdravi mrzlico in vodenico. — Z žajbeljem krepi živce, zdravi bolečine v zobeh in skorbut. — Pivo z metliko ali s polajem je dobro žensko zdravilo. — Pivo z izepom ozdravi bolezn v glavi in drobu. — Z rožmarinom krepi možgane in živce, pomaga proti čemernosti in zaprtim tokovom. — Z »dobro mislijo« in žbicami krepi prebavila. — S sivko krepi možgane, hrbtni mozek in ledvice, obvaruje tudi božjega. — Pivo z lavorjem žene na pot in prežene bolezn iz možgan, želodca, ledvic in jeter. — Z meliso zdravi živčne bolezn. — S kopitnikom prežene udnico. — Pivo z očecem (Euphrasia) bistri oči. — S hrastovim listjem ustavlja krvavo grižo. — S komoračem zdravi vodenico, kašelj, krepi pljuca in jetra. — Z mulinami ustavi bruhanje iz želodca in krepi želodec. — Pivo z »jele-njim jezikom« zdravi čemernost in vse vramične bolezn. — Pivo z »volovskim jezikom« dajaj onim, ki so zmedene pameti, vpliva tako dobro na duševne bolezn, da se pozdravi skoraj vsaka po tem zdravilu. — Pivo z brinjevimi jagodami je pomoč za udnico in bolezn v ledvicah.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana.
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR.

Fellerjev prijetno dišeči, osvežujoči, bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“
pozdravi
glavobol.

12 steklenic franko 7 kron 32 vin.
Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 331
(Hrvatska). Nad 100.000 zahvalnih pisem in
zdravn. priporočil.

Ranjene kože, druge rane in mesne rane se pojavljajo po bolečinah tudi po daljšem času. Imelo naj bi se torej vedno v hiši Fellerjev bolečine odpravljajoči rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa-fluid«, da je v takih slučajih pri roki. Njegov blagodejni učinek se potrjuje v mnogo čez 100.000 zahvalnih

pisem. — 12 steklenic pošlje franko za samo 7 kron 32 vinarjev lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 331 (Hrvatska). Mnogoštevilno zdravniških priporočil in mnogo odlikovanj. Zamore se obenem naročiti Fellerjeve rabarbarske kroglice z zn. »Elsa-kroglice«. 6 škatlic za 5 K 57 vin. (sa)

100 litrov zdrave domače pijače

osvežujoče, dobre in žejo gaseče, si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, poprova meta, muškatelec, pomarančnik, dišeča perla, višnjevec. Skaziti se ne more. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča, namesto ruma in žganja. — Snovi z natančnim navodilom stanejo K 12.— franko po povzetju. Naslov za naročila: JAN GROSLICH, droger, Engel, BRNO št. 365 (Moravsko).

Framydol

je sredstvo za pomlaenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brado trajno temno pobarva. 1 steklenica s poštno vred K 2.70.

Rydygol

je rožnata voda, ki živo pobarva blede lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštno vred K 2.45 (za povzetje 55 vin.) JAN GROSLICH, drogerija „Engel“, BRNO št. 365 (Moravsko).

Dijamanti za rezanje stekla.

Od diamanov za rezanje stekla mi je zazdaj mogoče le št. 4 za K 11.70 in št. 5 1/2 „K 16.— poslati

ker je dobava diamanov omejena in so surovine jako težko in le za silno visoke cene dobili. — Povzetje stane 85 vin. Za realnost in solidnost blaga se jamči.

JAN GROSLICH, drogerija „Engel“, BRNO št. 365 (Moravsko).

500 K v zlatu če krema Grolich ne odstrani z zraven spadajočim milom vse solučne pege, mrage, solučne opekline, ogrce, obrazno rdečico itd. in ne ohrani kožo mlad. svežo in nežno. Cena K 5.75 s poštno vred. 3 porcije K 16.—, 6 porcij K 30.70. Vse brez nadaljnjih stroškov. JAN GROSLICH, drog., Engel, Brno 365 (Morav.)

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Koptarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za „Orle“,
kokarde in pentlje z napisi
v najkrajšem času
po zmernih cenah.

Katoliška
tiskarna
II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig